

2016

CZECH COOPERATOR

DRUŽSTEVNÍ ASOCIACE ČESKÉ REPUBLIKY

**MEZINÁRODNÍ
DRUŽSTEVNÍ SUMMIT
ZEMĚDĚLSTVÍ ŽIJE!**

**SPOTŘEBNÍ DRUŽSTVA
SKUPINY COOP SE
SOUSTŘEDÍ NA
REGIONÁLNÍ POTRAVINY**

DRUŽSTEVNÍ ASOCIACE ČESKÉ REPUBLIKY

VALNÉ SHROMÁŽDĚNÍ DRUŽSTEVNÍ ASOCIACE ČESKÉ REPUBLIKY

PŘEDSTAVENSTVO DRUŽSTEVNÍ ASOCIACE ČESKÉ REPUBLIKY

DOZORČÍ RADA

SVAZ ČESKÝCH A MORAVSKÝCH SPOTŘEBNÍCH DRUŽSTEV

Předseda: Ing. Pavel Březina
Tel.: 224 106 217
U Rajske zahrady 3/1912
130 00 Praha 3

SVAZ ČESKÝCH A MORAVSKÝCH BYTOVÝCH DRUŽSTEV

Předseda: RNDr. Jiří Bárta
Tel.: 241 087 303
Podolská 50
147 00 Praha 4 - Podolí

SVAZ ČESKÝCH A MORAVSKÝCH VÝROBNÍCH DRUŽSTEV

Předseda: JUDr. Rostislav Dvořák
Tel.: 222 245 915
Václavské náměstí 21
113 60 Praha 1

ZEMĚDĚLSKÝ SVAZ ČR

Předseda: Ing. Martin Pýcha
Tel.: 224 225 730
Hybernská 38
110 00 Praha 1

OBSAH

1.	Prohlášení předsedy představenstva DA ČR Ing. Pavla Březiny.....	1
2.	AKTUÁLNÍ INFORMACE Z ČINNOSTI ČLENSKÝCH SVAZŮ DA ČR.....	2
	• Svaz českých a moravských bytových družstev	2
	• Spotřební družstva Skupiny COOP se soustředí na regionální potraviny.....	5
	• Aktuální informace z činnosti Svazu českých a moravských výrobních družstev	7
	• Zemědělství žije! v roce 2016.....	10
3.	AKTUÁLNÍ INFORMACE Z ČINNOSTI DRUŽSTEVNÍ ASOCIACE ČR	12
	• Mezinárodní družstevní summit (11.–13. 10. 2016).....	12
4.	Z HISTORIE DRUŽSTEVNICTVÍ.....	14
	• Družstvo rozhledny na Petříně v Praze	14

Prohlášení předsedy představenstva DA ČR Ing. Pavla Březiny

Vážené dámy, pánové a kolegové družstevníci, blíží se závěr roku a je čas bilancování. Pro Družstevní Asociaci ČR i její členy byl rok 2016 plný náročných jednání zejména v oblasti legislativy a podpory družstevního podnikání. Domnívám se, že družstva mohou obstát v domácí tržní konkurenci zejména tím, že zdůrazní svoji odlišnost od ostatních čistě komerčních společností svou podstatou, demokratickým vznikem a fungováním i často „sociálním“ charakterem svého podnikání.

Pro situaci družstev bylo a je důležité odpovídající legislativní prostředí a vůle státu tuto formu podnikání podporovat nebo alespoň respektovat. Družstevnictví, oproti jiným formám podnikání, se vždy vyznačovalo výraznou úrovní vzájemné spolupráce s cílem ovlivňovat legislativní proces. Družstevní Asociace ČR tím, že je povinným účastníkem připomínkového řízení k návrhům nových právních předpisů týkajících se družstevnictví a jejich změnám,

má k tomu všechny předpoklady. V naprosté většině případů orgány státní správy respektují Družstevní Asociaci ČR jako účastníka připomínkového řízení a při zpracování legislativních návrhů specifika družstevnictví vnímají. Bohužel musím konstatovat, že tomu tak někdy není u stěžejních právních předpisů soukromého práva. Klasickým příkladem byl postup ministerstva spravedlnosti, které koncem tohoto roku zpracovalo návrh novely zákona o obchodních korporacích bez účasti zástupců družstevnictví, přestože o to bylo Družstevní Asociací ČR žádáno. Byli jsme proto nuceni na tuto skutečnost upozornit předsedu vlády s tím, že v rámci připomínkového řízení Družstevní Asociace ČR s návrhem vyslovila zásadní nesouhlas. Věřím však, že tato situace je pouze přechodná.

S jednotlivými členskými svazy jsme v průběhu roku realizovali řadu společných aktivit. Jako příklady bych chtěl uvést společnou aktivitu se Svazem českých a moravských výrobních družstev zaměřenou na podporu malých výrobců a spolupráci Zemědělského svazu České republiky a Svazu českých a moravských spotřebních družstev při prohloubení spolupráce regionálních producentů a prodejců. Právě menší výrobci v regionech jsou základním pilířem pro udržení zaměstnanosti i obslužnosti venkova a jedinou záchranou před jeho vysídlováním. Zdůrazňuji tuto skutečnost i politikům, aby si uvědomili složitosti podnikání na venkově a potřebu jeho podpory.

Z mnoha mezinárodních akcí, které v roce 2016 proběhly, bych rád zmínil především Mezinárodní družstevní summit, který se konal v říjnu v Quebecu v Kanadě. Tento summit uspořádaly Mezinárodní družstevní svaz a Desjardins Group, největší družstevní finanční skupina v Kanadě. Summit byl spojen s heslem "Družstva: Síla vedoucí k udržitelné budoucnosti", které odkazuje na 17 Cílů udržitelného rozvoje OSN, totožných s plánem MDS na období 2015–2030. Výsledkem jednání summitu byl návrh deklarace uvádějící závazky družstev pro následující období: přístup k potravinám, zaměstnanost, přístup ke zdravotní péči a sociálním službám, chudoba a finanční služby, změna klimatu a udržitelný rozvoj. I když se může zdát, že tato témata nás v České republice až tak neovlivňují, uvědomme si, že žijeme a pracujeme v globálním prostředí a působí na nás i vlivy ze zahraničí. Mezinárodní spolupráce je tak důležitou složkou společných aktivit a celosvětový význam družstev nám pomáhá i při jednání s oficiálními orgány v České republice.

Vážení přátelé, dovoluji mi, abych na závěr popřál jménem představenstva DA ČR i jménem svým, všem našim členům, obchodním partnerům a především zaměstnancům hodně zdraví, pohody a úspěchů v roce 2017. Věřím, že příští rok přinese další posun v rozvoji českého družstevního sektoru.

Ing. Pavel Březina
předseda představenstva
Družstevní Asociace ČR

AKTUÁLNÍ INFORMACE Z ČINNOSTI ČLENSKÝCH SVAZŮ DA ČR

Svaz českých a moravských bytových družstev

Ing. Martin Hanák

Svaz českých a moravských bytových družstev

je zájmovým sdružením bytových družstev a společenství vlastníků jednotek s působností v celé České republice. Poskytuje svým členům odbornou metodickou pomoc a zastupuje je v jednáních s vládou, Parlamentem ČR a dalšími státními i nestátními orgány a organizacemi. Je členem mezinárodních družstevních organizací a udržuje styky se zahraničními institucemi obdobného typu. V současné době svaz sdružuje cca 627 bytových družstev a společenství vlastníků bytových jednotek, která vlastní či spravují cca 650 000 bytových a nebytových jednotek, což je 18 % všech bytů v ČR. V převážující části se jedná o byty v panelových domech, kde bytová družstva zajišťují komplexní opravy a zateplení objektů. Mimo správy vlastních bytů, kterých je cca polovina, bytová družstva spravují i byty měst a obcí a dalších více než 12 000 společenství vlastníků jednotek. SČMBD je tak největším organizovaným správcem bytového fondu v ČR.

K vykreslení situace na „trhu“ s byty v ČR úvodem uvádíme jednoduchý přehled struktury bytového fondu v ČR.

Hlavní sférou zájmu SČMBD a jeho členských organizací je samozřejmě segment bytových domů, a to v převážné míře domů postave-

Počet bytů celkem 4 366 000	Trvale obydlené byty 3 826 000	Bytové domy 2 160 000 56 %	Klasická zděná technologie 960 000 45 %
		Rodinné domy 1 632 000 44 %	Panelová technologie 1 200 000 55 %
	Dočasně užívané byty 539 000		

Tab. č. 1: Struktura bytového fondu ČR

ných panelovou technologií. Družstva, která jsou členy SČMBD, vlastní či spravují cca **653 tis.** bytových jednotek (z celkového počtu 3826 tis. trvale obydlených bytů), tj. **cca 17 % ze všech trvale obydlených bytů v ČR.**

K otázce celkového počtu bytových družstev a společenství vlastníků jako správců bytových domů je možné se odkázat na materiál „Vybrané údaje o bydlení z roku 2013“, který byl v roce 2013 zpracovaný Ministerstvem pro místní rozvoj. Z něj vyberáme následující tabulku:

Z tabulky plyne, že z 211 tis. bytových domů je 30 tis. spravováno bytovými

družstvy a 77 tis. je ve spoluvlastnictví vlastníků jednotek. Pokud se týká počtu subjektů typu bytové družstvo (BD) nebo společenství vlastníků jednotek (SVJ), je možno se odkázat na výstupy z šetření ČSÚ, kde se uvádí, že celkový počet BD k 31. 12. 2011 je 9498 a celkový počet SVJ k témuž datu činí 50375. Nesoulad mezi výše uvedenými čísly, tj. počty spravovaných domů a počty subjektů typu BD či SVJ, je dán tím, že některá bytová družstva či společenství vlastníků mohou spravovat a také spravují více domů.

Následující dva grafy ukazují vývoj členské základny SČMBD v uplynulém období, a to pokud se týká počtu členů a jimi spravovaných bytů.

3.2.3 Domy podle typu domu a osob v nich a podle obydlenosti a vlastníka domu definitivní výsledky podle obvyklého pobytu

		Domy celkem	z toho		Počet osob	
			rodinné domy	bytové domy	celkem	z toho v rodinných domech
Domy celkem		2 158 119	1 901 126	214 760	10 304 041	5 043 384
obydlené domy		1 800 075	1 554 794	211 252	10 304 041	5 043 384
z počtu domů vlastníci:	fyzická osoba	1 499 512	1 455 367	36 763	5 224 455	4 729 644
	obec, stát	48 948	9 580	31 531	887 773	32 749
	bytové družstvo	31 509	1 037	30 404	1 023 035	3 116
	spoluvlastnictví vlastníků bytů	137 687	60 651	76 522	2 048 197	196 380

Zdroj: ČSÚ, definitivní výsledky SLDB 2011, data z tab. 117.

Je nutno konstatovat, že BD byla a jsou povinna v případech, kdy byly naplněny zákonné povinnosti, převádět bezúplatně své byty do osobního vlastnictví členů – nájemců bytů. V uplynulém období tak naše členská družstva převedla již více než 300 tis. bytů do osobního vlastnictví. Sledujeme tedy trend, kdy se z velkých BD – vlastníků bytového fondu – stávají jeho správci.

Většina bytových domů, v nichž došlo naplněním zákonem daných podmínek ke vzniku a založení SVJ, zůstává i nadále ve správě původních „mateřských družstev“, která tak osvědčují kvalitu a spolehlivost svých služeb na trhu správy bytového fondu. Naše členská družstva tak jsou v tuto chvíli majetkově či poskytováním správy účastna v cca 11 tis. SVJ (viz následující graf).

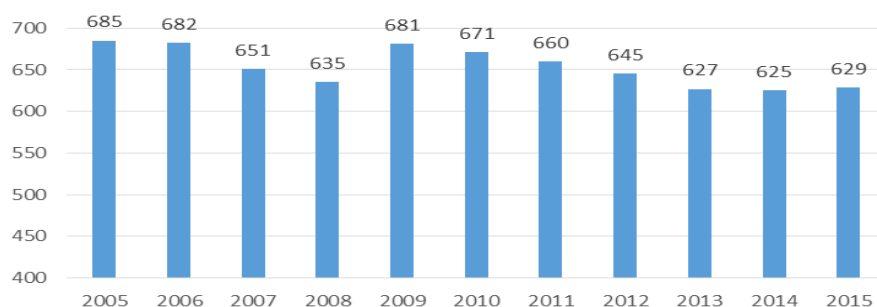
Metodická činnost svazu

Svaz českých a moravských bytových družstev v rámci své metodické činnosti pro své členy zajišťuje v posledním období odbornou pomoc při plnění nových požadavků, které jsou na ně kladeny s účinností od 1. 1. 2014 NOVÝM OBČANSKÝM ZÁKONÍKEM (NOZ) a ZÁKONEM O OBCHODNÍCH KORPORACÍCH (ZOK).

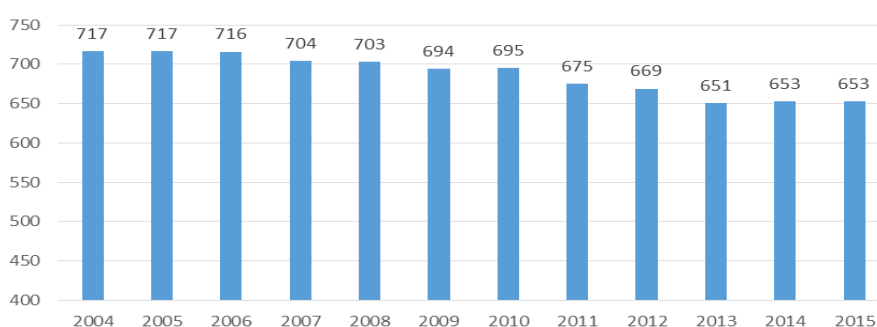
Jednou z podstatných částí této odborné pomoci jsou vzorové dokumenty upravující činnost bytových družstev a společenství vlastníků jednotek, které byly svazem zpracovány v průběhu loňského a letošního roku. **Tyto vzorové dokumenty jsou zdarma k dispozici všem členům svazu,** a to buď prostřednictvím příslušných regionálních úřadů rad bytových družstev, nebo je možno je získat na webových stránkách svazu.

Aktuálně jsou k dispozici následující dokumenty včetně příslušných komentářů:

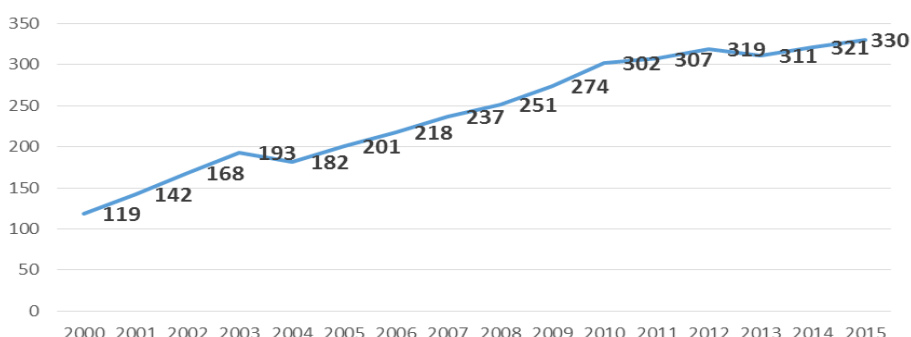
Vývoj počtu členských bytových družstev

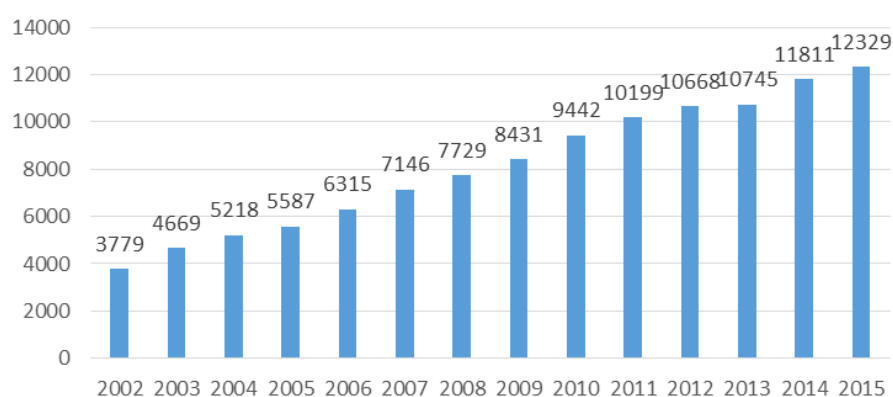
Vývoj počtu členskými družstvy spravovaných jednotek (v tis.)

Počet bytů převedených družstvy do OV (v tis.)

Počet SVJ v nichž je členské družstvo členem nebo jej spravuje

- Vzor stanov pro BD se shromážděním delegátů (nad 200 členů)
- Vzor stanov pro BD do 50 členů
- Vzor stanov pro BD 50–200 členů, která mají střediska hospodaření
- Vzor stanov pro BD 50–200 členů, která nevytvářejí střediska hospodaření
- Smlouva o výkonu funkce
- Směrnice pro odměňování členů orgánů družstva
- Smlouva o převodu družstevního podílu
- Nájemní smlouva k družstevnímu bytu
- Vzor stanov pro SVJ
- Smlouva o převzetí povinnosti k dalšímu členskému vkladu
- Smlouva o převodu jednotky
- Vzor smlouvy o správě
- Prohlášení vlastníka
- Jednací a volební řád

Na dalších vzorech a dokumentech či na aktualizaci těch stávajících se v současné době dále pracuje.

Vedle přípravy vzorových dokumentů se svaz účastní jednání, která vedou k připravované novelizaci NOZ a ZOK, a současně usiluje také o úpravy dalších souvisejících předpisů, jako jsou OBČANSKÝ SOUDNÍ ŘÁD (OSŘ), EXEKUČNÍ ŘÁD či INSOLVENČNÍ ZÁKON. Ve svých připomínkách a návrzích se svaz snaží upravit tyto předpisy takovým způsobem, aby alespoň v minimální míře reflektovaly každodenní praxi správců bytových domů.

Mezi aktuálně nejpotřebnější změny, bez nichž bude v blízké budoucnosti ohrožena stabilita bytových družstev a společenství vlastníků jednotek, řadí svaz následující body:

1) Novela OSŘ, případně exekučního řádu, ve věci uspokojování pohledávek. Je třeba řešit nevýhodné postavení BD a SVJ při vymáhání pohledávek, které se neustále a velice rychle

zhoršuje. I přestože BD či SVJ uplatní své pohledávky za nájemníky či vlastníky u soudu a získá vykonatelný exekuční titul, velmi často jejich pohledávka zůstane nevymožena, a to i v případě exekucí na byty. Důvodem je, že z rozdělované podstaty se přednostně uspokojují nejen pohledávky státu (což je v pořádku), ale přednost mají i pohledávky z hypotečních úvěrů, kterými jsou byty často zatíženy. Na oprávněné nároky BD či SVJ pak z rozdělované podstaty nezbyde nic. Výsledkem je, že vzniklé dluhy (např. u dodavatelů služeb – energie, topení atd.) pak musí za dlužníka uhradit BD či SVJ, tzn. ostatní členové či nájemníci, kteří s dlužníkem bydlí ve stejném domě, a kromě shodné adresy s ním nemají nic společného. Svaz tedy požaduje, aby pohledávky vzniklé v souvislosti s užíváním bytu byly hrazeny při zpeněžování bytových jednotek nebo družstevních podílů před pohledávkami ostatních věřitelů (i zajištěných), tj. především před pohledávkami bank a jiných poskytovatelů peněžních služeb.

2) S výše uvedeným bodem souvisí také návrh na úpravu insolvenčního zákona opět v souvislosti s uspokojováním pohledávek. Pohledávky vzniklé v souvislosti s užíváním bytu mají být dle požadavků svazu hrazeny v plné výši kdykoli v průběhu insolvenčního řízení jako pohledávky za podstatou. Při uplatnění institutu oddlužení dle IZ svaz požaduje, aby byla výhoda oddlužení odebrána ihned, jakmile dlužník přestane splácet své závazky s užíváním bytu.

3) V oblasti NOZ je třeba z pohledu správců bytových domů, především SVJ, urychleně řešit následující body:
a) Převzetí úvěrů na domech nově vznikajícími SVJ. § 1197 NOZ dnes znemožňuje společenstvím vlastníků jednotek přebírat závazky družských osob, což je obecně v pořádku.

Toto ustanovení však dopadá i na ty případy, kdy nově vzniklé SVJ chce převzít úvěr, kterým byly financovány opravy a modernizace společných částí domu v době před vznikem SVJ, a jehož nositelem je tudíž původní „mateřské“ družstvo. Je tedy nutné provést úpravu dotčeného ustanovení tak, aby tato změna byla možná.

b) Dle § 1200 NOZ je požadován souhlas 100 % vlastníků se založením SVJ. Je třeba připustit vyšší míru autonomie úpravy vnitřních poměrů SVJ tak, aby se striktní požadavek 100 % souhlasu nestal překážkou ve fungování SVJ.

c) Kdo je dlužníkem? Odstranit nejistoty a nejednoznačnosti ohledně rozsahu a podmínek pro přechod dluhů spojených s jednotkou na nabyvatele (§ 1186 NOZ).

4) Pro standardní činnost bytových družstev pak svaz požaduje novelizaci ZOK minimálně v následujících bodech:

a) Výše vypořádacího podílu při skončení členství v družstvu - umožnit bytovým družstvům úpravu výše vypořádacího podílu ve stanovách tak, aby nemusela výše vypořádacího podílu odpovídat výši splněných členských vkladů (§ 748 ZOK).

b) Autonomie úpravy vnitřních poměrů družstva (hlasovací kvorum při změnách stanov) – odstranit nutnost 100% souhlasu členů BD se změnou stanov, pokud jde o pravidla týkající se bydlení (§ 731 ZOK).

c) Autonomie úpravy vnitřních poměrů družstva (svolávání členské schůze) – odstranit povinné svolávání členské schůze BD prostřednictvím internetových stránek (§ 636 ZOK).

d) Zastavení dalšího nárůstu dluhů – opět umožnit ukončit užívací právo člena družstva – dlužníka – družstevního bytu výpovědí (§ 734 ZOK).

Spotřební družstva Skupiny COOP se soustředí na regionální potraviny

Mgr. Lukáš Němčík – Svaz českých a moravských spotřebních družstev

Podpora regionálních výrobců a výrobků je pro spotřební družstva dlouhodobou prioritou. Důvodem není jen kvalita, ale především podpora místních podnikatelů a zaměstnanců. Družstva působí zejména v regionech a menších obcích, kde je pro ně klíčové udržení a rozvoj zaměstnanosti a zabránění stěhování obyvatel do měst. Pokud by totiž pokračoval trend minulých let, tak postupně budou zanikat služby na malých obcích a s nimi i drobné prodejny, které jsou již nyní mnohdy ve ztrátě. Bez zajištěných služeb se ztrácí i obyvatelé. COOP tak spolupracuje s řadou organizací na místních aktivitách při rozvoji regionálních výrobců a podpoře prodeje jejich výrobků. Mnoho zákazníků si je této skutečnosti vědomo a jezdí nakupovat do prodejen COOP právě pro místní výrobky a speciality.

Mezi příklady úspěšných regionálních projektů patří aktivita družstva **Konzum Ústí nad Orlicí: Jsme tu doma.**

ci, 30 pěstitelů a 20 chovatelů. Díky tomu má nastaveno na 2000 přímých dodavatelsko-odběratelských vztahů. V posledních letech vytvořili velké „regionální tržiště“ s názvem Konzum. Dveře jsou a budou otevřené všem regionálním výrobcům s minimem bariér – bez listovacích, regálových, letákových a dalších poplatků. V některých kategoriích svoje prodejny zcela uzavřeli „cizím dodavatelům“. V ostatních kategori-

rou, a to jak v místě prodeje, tak ve všech médiích. A proč to všechno dělají? „Prodáváme potraviny sami sobě, a proto máme zájem na jejich kvalitě a původu. Nejsou nejlevnější, ale jsou kvalitní a přirozené a podporujeme tím i zaměstnanost našich členů a jejich rodin. V rámci programu ‚Jsme tu doma‘ prodáváme pečivo, uzeniny, maso, lahůdky, med, vejce, mléko, máslo, mouku, brambory, sezonní ovoce a zeleninu téměř výhradně z našeho regionu. V jiných řetězcích jsou tyto potraviny nedostupné. Tak proto!“ říká Milošlav Hlavsa, ředitel družstva Konzum Ústí nad Orlicí.

Další ukázkou fungující spolupráce v regionech je projekt **Jednoty České Budějovice: Kvalitní potraviny z našeho regionu.**

I v případě regionálních potravin platí, že všeho moc škodí. Staly se totiž velkou módou. Spolu s farmářskými trhy, na kterých mají být prodávány se zárukou vysoké kvality. Jenomže, rázem máme zástupy farmářů a mraky výrobků, podle názvu nejtradičnější z tradičních. Ze dvora, z udírny, domácí, selské, myslivecké, staročeské, podle paní mlynářky, lužnické, šumavské...

Družstvo provozuje 106 prodejen v 6 okresech. Na zásobování spolupracuje s 78 regionálními výro-

ích alespoň místní výrobce výrazně zvýhodňují. Svým partnerům také pomáhají s marketingovou podpo-

Mnoho zákazníků se tak zklamalo, když klobásky „z udírny“ chutnaly stejně jako ty z diskontu, „selský“ chléb připomínal komisařek, či vajíčka „ze dvora“ pocházela z velkoobchodu. Tak může situace dopadnout, pokud nikdo kvalitu nekontroluje. Kvalita je tak hlavním bodem projektu. Pokud se týká regionálních, či chcete-li krajových potravin, jejich dodavatelem se nemůže stát výrobce, jehož autentičnost bychom si neověřili. Zrovna tak jsou pečlivě kontrolovány vlastnosti prodávaných výrobků. Nejenom při výběru k zařazení. Také následně. „Vybrané položky máme pod kontrolou tak, že si hodnocení občas zopakujeme, občas zajedeme k výrobcovi podívat se, jak a z čeho vyrábí. Občas také někoho vyřadíme, když poleví v kvalitě. Naproti tomu rádi vyzdvihneme unikátní vlastnosti jako obsah probiotických kultur, výrobu bez lepků či konzervačních prostředků, používání tradičního kvásku pro zadělávání chleba...“ říká generální ředitel Jednoty České Budějovice Jaroslav Froulík.

Aktivita jednotlivých družstev jsou podporovány i celostátně. **Svaz českých a moravských spotřebních družstev společně se Zemědělským svazem České republiky nově organizuje regionální setkání právě k podpoře užší spolupráce mezi výrobcem a prodejci.**

Cílem společných aktivit je větší podpora a propagace těchto výrobků v maloobchodních prodejnách Skupiny COOP, aby tak jejich prodej podpořil místní producenty. První setkání zatím proběhly v Plzeňském a Jihočeském kraji. Účastníky byli jak

producenti oslovení Zemědělským svazem, tak zástupci spotřebních družstev. Hlavní překážkou pro výrobce bývá nemožnost zásobení celé maloobchodní sítě prodejce, problémy s marketingem a legislativou. „Obchodní síť spotřebních družstev COOP, jejíž prodejny fungují i v těch nejmenších vesničkách, je jedna z nejvhodnějších variant, jak dostat výrobek ke spotřebiteli. Je totiž schopna individuálního přístupu k malým výrobcům, umožnit prodej třeba pouze jen v několika obchodech, a tím zachovat regionalitu těchto produktů,“ říká Pavel Březina, předseda Svazu českých a moravských spotřebních družstev. Cílem obou svazů je, aby si spotřebitelé uvědomovali důležitost podpory místních výrobců. Problémem dnešního trhu je, že až 50 % výrobků se prodává ve slevových akcích, což omezuje kvalitní výrobce, jejichž výrobky jsou dražší. Přitom jediné podporou kvality a uvědomění si vložené práce může být zajištění dlouhodobý rozvoj.

Aktuální informace z činnosti Svazu českých a moravských výrobních družstev

Mgr. Rodan Svoboda – sekretariát Svazu českých a moravských výrobních družstev

Svaz českých a moravských výrobních družstev se v roce 2016 zaměřil na oblasti, které jsou v rámci jeho činnosti zcela zásadní. V první řadě poskytuje profesionální servis odborných činností a služeb členským výrobním družstvům ve všech stěžejních oblastech podnikání, zastupuje zájmy družstev při jednání s vládou, ministerstvy a volenými zástupci v Parlamentu ČR, místní správou a samosprávou a zapojuje se do řešení zásadních problémů českého hospodářství podstatně ovlivňujících podnikatelské prostředí v České republice.

K prioritním tématům svazu dlouhodobě patří podpora malých a středních podniků, a především českých výrobních družstev. Vláde a Parlamentu ČR svaz předkládá opodstatněné připomínky členských družstev a aktivně se ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu

a obchodu ČR podílí na tvorbě Akčního plánu podpory malých a středních podnikatelů. Svaz své požadavky opírá o Projekt restrukturalizace hospodářství České republiky, který vypracoval v roce 2013 v reakci na usnesení Evropské komise a jehož záměrem je významně posílit postavení středních firem v hospodářské struktuře České republiky. Tento krok lze z makroekonomického hlediska pro prosperitu českého hospodářství vnímat jako existenční.

Zásadní význam středních podniků a na předních místech výrobních družstev uznává také Evropský parlament, který v září 2016 schválil zprávu zaměřenou na podporu malých a středních podniků, jež hrají klíčovou roli při tvorbě a zachování pracovních míst v zemích EU. Evropský parlament vyzdvihuje skutečnost, že se družstevní podniky v době ekonomické krize ukázaly

jako odolnější než jiné podniky působící ve stejných odvětvích. Odolnost družstev vůči hospodářským výkyvům byla prokázána nižším počtem firem, které ukončily svoji činnost, nižším počtem zrušených pracovních míst a nižší mírou zadluženosti. Z těchto důvodů Evropský parlament vyzývá vlády členských států, aby podporovaly vznik a rozvoj družstevních podniků.

Významný vliv na ekonomiku států mají také česká výrobní družstva, ryze české firmy bez zahraničního kapitálu. Výrobní družstva jsou dynamickými a prosperujícími podniky, které využívají moderních výrobních technologií a jsou úspěšné na domácím i náročných zahraničních trzích. Důkazem konkurenceschopnosti a úspěšnosti družstevní formy podnikání jsou na jedné straně dlouhodobě výborné ekonomické výsledky, kterých česká výrobní

Českých 100 nejlepších 2016

družstva dosahují, ale také ocenění pro družstva a jejich manažery v nejprestižnějších českých podnikatelských a manažerských soutěžích, mezi které patří Českých 100 nejlepších, Manažer roku, Firma roku nebo Marketér roku.

V silné konkurenci nejlepších českých firem v soutěži Českých 100 nejlepších 2016 bylo v kategorii Zaměstnanost & družstevnictví oceněno šest výrobních družstev – ASV Solnice, Dřevozpracující výrobní družstvo Jaroměřice nad Rokytnou, Kooperativa Uhlířské Janovice, Kovoplast Hluk, Kovobel Domažlice a Sněžka Náchod. Výrobní družstva uspěla také v krajských finále Firmy roku 2016, v kraji Vysočina se jako druhé umístilo oděvní družstvo Vývoj Třešť a druhé místo v Jihočeském kraji obsadilo výrobní družstvo invalidů Dita Tábor. V rámci jednotlivých krajských kol Firmy roku byl vyhlášen i držitel titulu Odpovědná firma roku 2016, který je udělován za podnikatelský přístup, jenž zohledňuje dopady podnikání na životní prostředí a podporuje společensky odpovědné aktivity. Odpovědnou firmou roku Jihočeského kraje byla vyhlášena Dita Tá-

bor a v Pardubickém kraji bylo titulem oceněno družstvo invalidů Ergotep Proseč.

Zástupci výrobních družstev byli tradičně úspěšní v nejvýznamnější české manažerské soutěži MANAŽER ROKU 2015. Mezi 70 finalistů byli hodnotitelskou komisí soutěže vybráni Ivan Abdul, předseda Irisy Vsetín, Ing. Petr Blažek, ředitel a místopředseda Dřevojasu Svítavy, Ing. Miloslav Meloun, předseda Kooperativy Uhlířské Janovice, Ing. Eva Samcová, předsedkyně Dity Tábor, Ing. René Skrášek, předseda Kovoplastu Hluk, a Ing. Václav Valter, předseda Kovodružstva Strážov, který obdržel titul Manažer odvětví za vítězství v odvětví Hutní a kovodělné výroby a rovněž byl Národní komisí zvolen do žebříčku TOP 10 mezi deset nejlepších českých manažerů roku 2015.

V současné době je závažným problémem pro celé české hospodářství, výrobní družstva nevyjímaje, nedostatek pracovní síly v době hospodářské konjunktury. Chybějící zaměstnanci a vynucené odříkání zakázek se negativně odráží v rozvoji firem a může v konečném důsledku znamenat

i ztrátu pracovních míst. Svazu se ve spolupráci s dalšími zástupci zaměstnavatelů a Konfederací zaměstnavatelských a podnikatelských svazů podařilo po téměř půlročním tlaku prosadit Režim zvláštního zacházení pro kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny. Zjednodušení zaměstnávání zahraničních pracovníků svaz prosazoval navzdory argumentům odborů, aby zaměstnavatelé nejdříve zaměstnali uchazeče evidované na úřadech práce, což je při současné nízké nezaměstnanosti nerealizovatelné i podle stanovisek samotných úřadů. Po schválení režimu vládou se svaz zapojil do jeho realizace. Odborní pracovníci svazu zpracovávají žádosti družstev a pomáhají se zajištěním vhodných pracovníků z Ukrajiny na konkrétní poptávané pozice.

Platformou pro konfrontaci aktuálních požadavků a potřeb výrobních podniků v České republice s názory a postoji reprezentovanými představiteli vlády a centrálních institucí se stala pravidelná podzimní celorepubliková porada SČMVD, na kterou přijali pozvání ministr průmyslu a obchodu Ing. Jan Mládek, CSc., a guvernér České národní banky Ing. Jiří Rusnok.

25. valné shromáždění SČMVD

Porada a následná diskuse přinesly možnost vzájemné konfrontace praktických zkušeností z výrobních podniků a oficiálních stanovisek vlády a lze jistě konstatovat, že významně přispěly k oboustranné informovanosti.

technologické trendy i přetrvávající nedostatek kvalifikovaných pracovníků na českém trhu práce.

Svaz členským družstvům zajišťuje společné nákupy na komoditních burzách, které snižují náklady

mají za cíl podpořit aktivitu družstev, motivovat je v oblastech výroby, obchodu a poskytování služeb a přispět ke zvýšení jejich inovativnosti a konkurenceschopnosti. Výsledky 5. ročníku soutěže Výrobní družstvo roku byly slavnostně vy-

Celorepubliková porada SČMVD

Zásadní oblastí činnosti svazu nadále zůstává poskytování profesionálních služeb členským družstvům. Okruh odborných služeb a poradenství je průběžně rozšiřován podle potřeb a podnětů družstev, stávající služby jsou dále zdokonalovány. Odborní pracovníci svazu družstvům poskytují právní, finanční a daňové poradenství, poradenství v oblasti investičního rozvoje, zpracování projektů z programů strukturálních fondů, ale také v oblastech ekologie, exportu, marketingu a zaměstnávání zdravotně postižených osob. S poradenstvím je přímo spojena organizace vzdělávacích akcí a školení pro zaměstnance družstev, o které je velký zájem. V průběhu 1. a 2. pololetí 2016 bylo realizováno 33 vzdělávacích akcí, kterých se zúčastnilo více než tisíc osob. Zájem byl například o seminář k robotizaci a automatizaci výroby, který byl uspořádán v reakci na současné

družstev a zvyšují tak jejich konkurenceschopnost. Členství ve svazu přináší výrobním družstvům mimo jiné také možnost vzájemné výrobní kooperace s dalšími českými a moravskými výrobními družstvy i navázání spolupráce a kooperací s družstvy ze zahraničí. Do organizační činnosti svazu patří také společné účasti členských družstev na předních českých i zahraničních výstavách a veletrzích. Družstva se v loňském roce pod záštitou svazu zúčastnila mezinárodních veletrhů módy a koženého zboží Styl a Kabo v Brně, největšího světového veletrhu hraček a potřeb pro děti Spielwarenmesse v Norimberku nebo Mezinárodní výstavy družstevnictví, která je součástí agrosalonu Země žitelka v Českých Budějovicích.

V neposlední řadě svaz každoročně vyhlašuje soutěže Výrobní družstvo roku a Design a Inovace VD, které

hlášeny na červnovém 25. valném shromáždění SČMVD v Nymburku. Výrobní družstva jsou v soutěži rozdělena do dvou kategorií: družstva s nejlepšími ekonomickými výsledky a družstva zaměstnávající osoby se zdravotním postižením. První místo v kategorii družstev s nejlepšími ekonomickými výsledky obsadilo Dřevozpracující družstvo Lukavec, na druhém se umístila Sněžka Náchod a třetí byl Kovobel Domažlice. V kategorii družstev zaměstnávajících osoby se zdravotním postižením obsadila první místo Otava Písek, na druhém se umístila Služba České Budějovice a třetí byla Irida Vsetín.

Více informací o aktuální činnosti Svazu českých a moravských výrobních družstev je možné získat z časopisu Výrobní družstevnictví, na webových stránkách www.scmvd.cz, případně se lze obrátit přímo na odborné pracovníky svazu.

Zemědělství žije! v roce 2016

Ing. Soňa Jelínková – Zemědělský svaz České republiky

Projekt Zemědělského svazu ČR zaměřený na změnu vnímání zemědělského sektoru v očích veřejnosti nezahálel ani v roce 2016. Od roku 2013, kdy zahájil svoji činnost, totiž nejenže navýšil počet navštívených a realizovaných akcí, ale také více než zdvojnásobil počet návštěvníků osvětového stánku.

Zemědělství žije!, jak se projekt nazývá, si klade za cíl změnit mínění o zemědělství v pozitivním duchu. Formou naučně zábavnou ukazuje veřejnosti, že dnešní zemědělství využívá moderní technologie, podporuje welfare zvířat, pečuje o krajinu, a zejména je do budoucna velmi perspektivním oborem.

Perspektivní obor

„Zemědělství je tu od pradávna. Každý z nás musí jíst. Proto zemědělství představuje jeden z mála oborů, bez něhož se v žádné době neobejdeme,“ zdůrazňuje předseda Zemědělského svazu Ing. Martin Pýcha. „V dnešní době jsou však zemědělci s ohledem na stále se zvyšující počet obyvatelstva na naší planetě a snižující se výměru zemědělské půdy nuceni co nejefektivněji hospodařit. V Evropě navíc s důrazem na ochranu životního prostředí. Což s sebou přináší potřebu využití moderní techniky a technologií, ale také více kvalifikované a disciplinované obsluhy, kterou naše společnost začíná postrádat. Již z tohoto hlediska představuje zemědělství velmi perspektivní obor, zejména co se volby povolání týče.“

Proto také vznikl v roce 2012 projekt **Zemědělství žije!**.

Formou účasti naučného stánku, naučné stezky a zajímavých soutěží

a ukázek na výstavách a dalších zajímavých akcích přibližuje zemědělství laické veřejnosti. Kromě osvětového stánku iniciuje dny otevřených dveří v členských zemědělských podnicích, ale také pořádá besedy na základních a středních školách. V loňském roce dal podnět pro vznik agroenvironmentálních kroužků. Pořádá také jízdu zručnosti a zemědělskou olympiádu, které propagují obor v rámci veletrhu Vzdělání a řemeslo na sklonku roku na českobudějovickém výstavišti.

Projekt Zemědělství žije! získal v roce 2014 záštitu ministra zemědělství Ing. Mariana Jurečky a o rok později i záštitu ministryně školství Mgr. Kateřiny Valachové.

Výukové materiály

„Snažíme se propagovat zemědělství především na základních školách. Jsou to právě děti, které představují budoucnost tohoto odvětví. Jelikož se vzdělávání o přírodě a především o zemědělství vytrácí z povědomí dětí, ale i učitelů, rozhodli jsme se vydat školní pracovní sešity o zemědělství. Po domluvě s irskou nevládní organizací Agri Aware, která nám poskytla šablonu školních sešitů, jsme vydali naučné sešity upravené pro české poměry. Školní pracovní sešity „Učíme se o zemědělství a venkově“ jsou k dispozici hned ve čtyřech úrovních a mohou dobře posloužit pro učitele jako doplněk k environmentální výchově,“ informovala koordinátorka projektu Ing. Jana Sixtová.

Kromě školních pracovních sešitů vznikly také další naučné materiály. Od začátku projektu pracujeme s naučnou brožurou „Poznáváme zemědělství“ a s plakátem „Cesty země-

dělských produktů“, které názorně ukazují, jaké práce předchází výrobě potravin. K osvětě pro nejmenší slouží hry v podobě pexesa či kvarteta, starším také online poznávací soutěže. Pro názornou ukázkou, jak to v zemědělství skutečně funguje, slouží vzdělávací filmy o pěstování okopanin, obilovin a olejnin, ale také o chovu skotu a prasat. Filmy jsou prozatím s titulky a jsou ke zhlédnutí na YouTube pod hlavičkou Zemědělství žije!. V současnosti finišujeme s ozvučením filmů, na dabingu pracuje brněnský herec Tomáš Sagher. Ozvučené filmy budou k dispozici v lednu příštího roku.

Naučné aktivity na akcích

V roce 2016 se Zemědělství žije! účastnilo 52 akcí ve třinácti krajích a 34 okresech, z nichž bylo 16 dnů otevřených dveří, 13 chovatelských a polních dnů a 15 dožíněk. Akce navštívilo 74 tisíc lidí, z nichž bylo 21 tisíc dětí. Zemědělství žije! jezdí na výstavy a další akce s naučným stánkem, na němž se dozvíte mnoho zajímavostí z oboru. Nechybí poznávání semínek, sušených plodin i fotografií plodin, hospodářských zvířat, plemen, strojů i značek traktorů. Možná byste se divili, kolik dětí nepozná ani základní druhy plodin či zvířat! Naopak ve značkách traktorů se díky počítačovým hrám vyzná nejen jeden kluk. Záhadou však mnohdy bývá, na co ty zemědělské stroje vlastně používáme. V tom tápe mnohý. Zajímavé odpovědi se dozvídáme také po absolvování naučné stezky. Často slyšíme, že místo pluhu oráč a masná kráva nemá žádné mléko ani pro svoje telátko.

Záhadou často také bývá, jaké potraviny se od jakých zvířat nebo z jakých plodin vyrábí. Přiřazování potravin

na fotografie komodit tak bývá velkým oříškem. Málokdo třeba tuší, že margarín není z mléka, ale z rostlinných tuků, či z čeho se vyrábí škrob.

Abychom nezůstali jen u teoretických znalostí, mohou si návštěvníci podojit umělé vemen, ti nejmenší zase pohrát na modelu stáje pro dojnice s kravičkami a traktory.

Besedy na školách

V letošním roce se uskutečnilo 38 besed na 23 základních školách. Prezentace o úlohách zemědělství, nepostradatelnosti půdy, moderní technice, farmářově roce, pěstování plodin či chovu dojníc zhlédlo 1100 dětí. Následně si v soutěži vyzkoušely poznávání plodin, semen, krmiv, zvířat a strojů, ale také přiřazovaly potraviny ke komoditě, z níž se vyrábí. Na závěr si děti mohou vyzkoušet dojení na umělém vemeni a obdržít malý dárek.

Na středních zemědělských školách pořádá besedy předseda svazu Ing. Martin Pýcha, který se snaží navnadit studenty, aby zůstali pracovat v obo-

ru. Více než polovina totiž neuvažuje, že by v zemědělství setrvala. K propagaci oboru se snaží přispět také sami zemědělci z okolních podniků, neboť nedostatek kvalifikované pracovní síly se jich bezprostředně dotýká. „Sehnat šikovného zaměstnance, který by uměl pracovat s moderní technikou a byl pracovitý, je v dnešní době velice složité. Přitom je zemědělství velice perspektivní obor, který dává jistotu zaměstnání, a přitom má i vyšší smysl. Navíc i platy pro ty, kteří něco umí, jsou minimálně srovnatelné s jinými obory,“ shoduje se většina z nich.

Agroenvironmentální kroužky

Před rokem inicioval Zemědělský svaz ČR vznik agroenvironmentálních kroužků. Zájem ze stany vyučujících, především ze středních zemědělských škol a odborných učilišť, byl veliký. Přesto se podařilo loni otevřít 10 a letos 9 kroužků. Nabýlý program dětí a nezáměrně o přírodní kroužky je patrný především ve městech. I když to neplatí všude. Letos funguje šest kroužků na stře-

ních zemědělských školách a tři na základních školách, z nichž dva jsou pod vedením ZD Sloupnice.

Pro vedoucí kroužků uspořádal Zemědělský svaz workshop nápadů a zajímavostí, jak kroužky obohatit. Neodmyslitelnou součástí je totiž jednak praxe v podniku, či na farmě, ale také zajímavé vědomostní hry a soutěže. Proto také vznikla celoroční hra „Farmářův rok“, která má formou imaginárního obchodování a hospodaření v průběhu roku provést hráče pracemi na farmě a na polích a přiblížit tak zemědělský obor.

Bez praktických ukázek by kroužek postrádal pravý obraz zemědělství. Proto také děti chodí na exkurze do stájí, na pole či do dílen, ale i do zpracovatelských provozů. Není však nad to, když si děti mohou nakrmit třeba telátko, vyhrébelcovat koně či zasadit svoje rostlinky. Každá hodina na kterémkoliv z kroužků tak představuje velice různorodý průřez do tajů zemědělství a všeho, co k němu patří. A dětem přináší zcela nevšední zážitek.

AKTUÁLNÍ INFORMACE Z ČINNOSTI DRUŽSTEVNÍ ASOCIACE ČR MEZINÁRODNÍ DRUŽSTEVNÍ SUMMIT (11.–13. 10. 2016)

Zdroj: www.intlsummit.coop

13. října 2016 skončil v kanadském Quebecu třetí Mezinárodní družstevní summit, který se konal z iniciativy Mezinárodního družstevního svazu s podporou kanadské družstevní skupiny Desjardins Group.

V rámci summitu se sešlo téměř 3 000 účastníků ze 116 zemí, zúčastnilo se ho rovněž 60 zástupců tuzemských i zahraničních médií a vystoupilo zde 235 respektovaných spíkrů. Letošní summit se zaměřil na velký potenciál družstev a široký rozsah jejich činností. Družstva představují 2,6 mil. podniků, 1,3 bilionů členů, a téměř 15 % svě-

tové ekonomiky. Z příspěvků mnoha řečníků vyplynulo, že skutečná síla družstev pramení z jejich dlouhodobé vize, družstevního ducha a integrace sociálního pokroku s ekonomickým úspěchem.

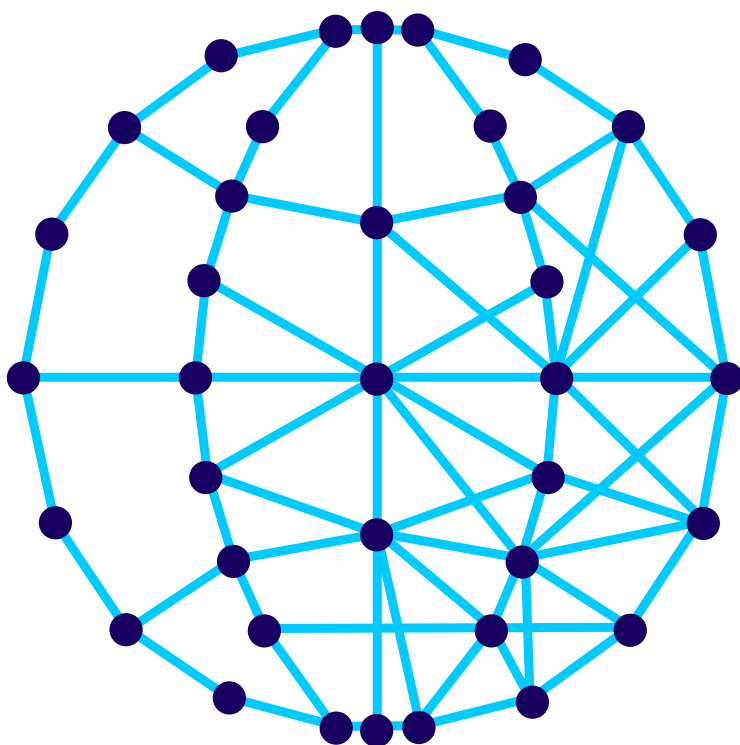
Na letošním summitu se družstevní podniky zabývaly otázkou kapacity a schopností družstev jednat v sociální, environmentální a ekonomické oblasti. S ohledem na 17 Cílů udržitelného rozvoje až do roku 2030 jsou družstva významnými hráči na poli zavádění strategií udržitelného rozvoje a při řešení globálních problémů.

Tři dny summitu byly naplněny konstruktivními debatami a zajímavými diskusemi o klíčových celosvětových tématech, jak jsou viděna některými z předních ekonomických myslitelů, např. laureátem Nobelovy ceny za ekonomii Josephem Stiglitzem, americkým teoretikem Jeremym Rifkinem, zakladatelem a výkonným ředitelem společnosti FSG Markem Kramerem a globálním poradcem v oblasti inovací a vedení Navi Radjou.

Účastníci samozřejmě řešili výzvy specifické pro družstva, včetně jejich schopnosti jednat v reálné ekonomice, rostoucí úlohu žen ve vedoucích pozicích, zabývali se také novými obchodními praktikami a problémy v různých odvětvích. Vystoupila řada významných představitelů družstev a obchodních odvětví.

Podpora 17 Cílů udržitelného rozvoje OSN

Družstevní podniky opět potvrdily své hodnoty a kapacitu, které přispívají k udržitelnému rozvoji. Toto bylo poprvé, kdy se mezinárodní ekonomická skupina zavázala k podpoře 17 Cílů udržitelného rozvoje, které představují program rozvoje na následujících 15 let a které směřují k vymýcení chudoby, ochraně planety a zajištění prosperity pro všechny.

Záběr z jednání summitu

DEKLARACE

Během závěrečného ceremoniálu byl představen návrh deklarace uvádějící závazky družstev v nadcházejících letech. Vychází z podpory 17 Cílů udržitelného rozvoje OSN, které podporují efektivní partnerství mezi vládami, soukromým sektorem a občanskou společností tak, aby byl zajištěn úspěšný udržitelný rozvoj.

Patří mezi ně:

- Zabezpečení potravin, přístup ke zdravé výživě a k dostatečné výživě pro každého
- Zaměstnanost, podpora podnikání, zejména u mladých žen a mužů, podpora při vzniku a rozvoji malých a středních podniků, podpora vzdělávání, školení a rozvoje dovedností mladých lidí, umožnění znevýhod-

něným osobám přístup k důstojným pracovním podmínkám

- Přístup ke zdravotní péči a službám
- Chudoba a finanční začleňování – družstva by měla přispět ke zlepšení přístupu k finančním službám a podporovat finanční začlenění
- Změny klimatu a péče o životní prostředí

Možnosti družstev jsou dalekosáhlé a zasahují do většiny odvětví, na něž se cíle OSN pro udržitelný rozvoj vztahují. Celosvětové družstevní hnutí si je vědomo svých povinností při plnění těchto cílů a zavazuje se napomáhat jejich plnění.

„Je jasné, že družstva společně mohou přispět k udržitelné prosperitě. Myšlenky a návrhy předložené

v průběhu tohoto summitu, stejně tak jako aktivity summitu – kulaté stoly, prezentace a workshopy svědčí o vitalitě družstevního hnutí. Jsem velmi hrdá na úspěch této akce, což představuje skutečný odrazový můstek do budoucnosti,“ uvedla Monique F. Leroux, prezidentka Mezinárodního družstevního summitu.

Z HISTORIE DRUŽSTEVNICTVÍ

DRUŽSTVO ROZHLEDNY

NA PETŘÍNĚ V PRAZE

Mgr. Vladimíra Vávrová – Muzeum družstevnictví DA ČR

O tomto družstvu jsme se již v našem bulletinu zmiňovali v č. 2/2001 při příležitosti 110. výročí otevření rozhledny na Petříně.

Petřínská rozhledna patří bezesporu k atraktivním pamětihodnostem Prahy. Pro družstevní historii je velmi zajímavým faktem, že stavbu rozhledny i vybudování lanové dráhy na Petřín realizovalo družstvo – Družstvo rozhledny na Petříně. Připomeňme si i letos při příležitosti již 125. výročí základní údaje o činnosti tohoto družstva, o rozhledně, která během své existence zažila období slávy i momenty, ve kterých mohla navzdýcky zmizet z pražského horizontu, i o peripetiích lanové dráhy.

U zrodu rozhledny stáli v roce 1890 členové Klubu českých turistů, které při návštěvě Paříže inspirovala Eiffelova věž, zejména pánové dr. Vilém Kurz a architekt Vratislav Pacovský. Realizaci jejich plánu napomohla i skutečnost, že v roce 1891 se měla konat v Praze Zemská jubilejní výstava.

Zároveň s projektem stavby rozhledny vznikl v roce 1890 i plán na postavení lanové dráhy na Petřín. Celkový rozpočet na výstavbu rozhledny a lanovky vyšel na značnou sumu – 110 000 zl. V únoru 1890 se konala valná hromada Klubu českých turistů, na které byl přijat návrh projektu a zároveň se zrodila myšlenka založit za tím účelem družstvo, které by od veřejnosti získalo úpisem podílů potřebné peníze. Pro získání zájmu veřejnosti byla vydána i propagační brožura. V dubnu t. r. se pak v budově Živnostenské banky se-

šla ustavující schůze Družstva rozhledny na Petříně. První řádná valná hromada družstva se konala 26. října 1890 v Měšťanské besedě. Osobně přišlo 48 podílníků a 25 osob zastoupených plnou mocí, celkem držících 420 podílů. Největšími podílníky s 50 podíly byl Antonín Neumann, majitel domu č. p. 305 na Malé Straně, a obec pražská. Zprávu zřizujícího výboru přednesl koncipista Zemského výboru Leopold Mareš, poté byla zvolena první správní rada. Předsedou byl zvolen architekt Vratislav Pasovský, místopředsedou Leopold Mareš.

Autoři projektu rozhledny byli Ing. František Prášil a Ing. Julius Souček. Objednávka byla zadána První česko-

moravské továrně na stroje. Přes počáteční potíže trvala výstavba petřínské rozhledny pouhých 5 měsíců a 6 dní. Na výrobu se spotřebovalo 175 tun železa. Šedesátimetrová rozhledna byla otevřena pro veřejnost 8. srpna a slavnostní otevření se konalo 20. srpna 1891. Návštěvníci mohli na její vyhlídkovou terasu vyjít po 300 schodech nebo se nechat vyvézt výtahem poháněným plynovým (později elektrickým) motorem.

Lanová dráha se začala stavět zároveň s rozhlednou. Její trať, ale měla trochu jinou trasu než později a byla o něco kratší. Jako pohon sloužil systém vodní převahy, kdy vozy měly ve spodní části nádrží, která byla v horní stanici

Petřínská rozhledna

naplněna vodou a takto zatížený vůz vytáhl druhý nahoru. V dolní stanici se pak voda vypustila. Vozy pro lanovou dráhu byly vyrobeny ve smíchovské Ringhofferově továrně, měly 4 oddíly a svezlo se v nich až 50 cestujících. Jízda trvala 6 minut. První cestující se svezli 25. července 1891.

Zásadní práci při výstavbě odvedl předseda družstva Vratislav Pacovský, který řídil nejen samotnou stavbu rozhledny i lanové dráhy, ale i veškeré řemeslnické práce a ve finále konal nepřetržitý dozor na staveništi.

Aby po skončení Zemské jubilejní výstavy neochaboval zájem veřejnosti o tyto dvě nové atrakce Prahy, připravovalo družstvo další aktivity. Například nedaleko rozhledny byl umístěn pavilon Klubu českých turistů přestěhovaný z výstaviště a v něm nainstalováno zrcadlové bludiště, později byla v 1. patře rozhledny zřízena camera obscura, která byla volně přístupná návštěvníkům atp.

Zápisy z valných hromad družstva jsou velmi zajímavé nejen obsahem, ale i prezenčními listinami podílníků, kteří se valných hromad účastnili. Podle původních stanov nebylo možné prvních 5 let od vzniku družstva vyzvednout podíly, a později se uvažovalo o prodloužení termínu až do roku 1910. Družstvo bylo přitom každoročně ziskové, ale největší část zisku vždy plynula do umořovacího a obnovovacího fondu. Zájem podílníků o hospodaření družstva tak postupně opadával a mnoho jich na výnos svých podílů rezignovalo a investici odepsali jako „dar“ na stavbu rozhledny.

V roce 1903 se družstvo podle nového zákona o revizi společenstev stalo členem Jednoty českých hospodářských a výtěžkových společenstev v království Českém. V hospodaření

družstva nebyly shledány závady, ale byla doporučena změna stanov.

Vypuknutí 1. světové války a válka sama zasáhly také do chodu Družstva rozhledny na Petříně. Rozhledna sice měla určité příjmy, ale činnost lanové dráhy byla zastavena. Situace se po roce 1919 začala konsolidovat, stoupala i návštěvnost rozhledny, ale provoz lanovky se obnovit nepodařilo. Přestože bylo podniknuto několik pokusů obnovit provoz, na svoje zprovoznění si musela lanovka ještě pár let počkat. Družstvo v této záležitosti nemohlo nic dělat, neboť koncese k lanové dráze patřila městu a družstvo ji jen provozovalo. Teprve v souvislosti s IX. všesokolským sletem se situace změnila. Koncem roku 1930 bylo rozhodnuto, že nejlepším řešením bude převod lanovky do správy města, což se stalo v březnu 1931, kdy lanovku převzaly Elektrické podniky hl. m. Prahy, které okamžitě provedly její rekonstrukci podle projektu fy ČKD a elektrifikaci. Předáním lanovky se družstvo zbavilo značného břemene a město za to prodloužilo dobu, po kterou bude družstvo spravovat rozhlednu. Původní smlouvou byl stanoven termín předání po 50 letech, tedy v roce 1941. Nově byla tato lhůta prodloužena do roku 1956.

K 31. prosinci 1937 mělo družstvo celkem 413 členů.

Kritickým se stal pro rozhlednu červenec 1938, kdy zde vypukl požár, jehož důvodem byl zkrat, od kterého chytlo dřevěné obložení výtahu. Nikomu se naštěstí nic nestalo a požár byl po čtyřiceti minutách uhašen. Přesto se plameny rozšířily až na dřevěnou konstrukci zastřešení, takže následně musela být částečně přestavěna horní část rozhledny.

Podruhé byla existence rozhledny ohrožena v době okupace republiky,

když údajně Adolf Hitler prohlásil, že rozhledna je odpornou stavbou, která hyzdí krásné „říšské“ město Prahu. Přípisem presidia hl. m. Prahy ze dne 27. ledna 1942 bylo družstvu oficiálně oznámeno, že konstrukce rozhledny musí být odstraněna, správní rada družstva sice podala odvolání, které ale bylo zamítnuto a družstvo vyzváno k likvidaci konstrukce. Paradoxně celou záležitost vyřešil atentát na říšského protektora R. Heydricha. Po skončení období tzv. heydrichiády se na likvidaci rozhledny naštěstí zapomnělo.

V době protektorátu se družstvo muselo přizpůsobit novým poměrům. Předsedou byl zvolen dosavadní místopředseda JUDr. Karel Urbanec a místopředsedou obchodník Vladimír Neff. Dále musela být provedena úprava stanov a podíly družstva musely projít kompletní revizí. Také byl změněn název družstva na: Genossenschaft des Aussichtsturmes auf dem Laurenziberg, reg. Gen. m. b. H. Přestože byla válka, návštěvnost byla velmi dobrá a s ní příjmy, které každoročně rostly a umožňovaly výplaty dividend. Od roku 1944 však návštěvnost začala klesat a tento trend pokračoval i po válce. Od počátku roku 1945 přestala jezdit lanová dráha a ani rozhledna neunikla na krátkou dobu uzavření z důvodu obsazení německými vojáky, kteří si zde zřídili vojenskou pozorovatelnu. Ale již 13. května 1945 se mohli první návštěvníci opět dívat na Prahu.

Po osvobození republiky byla dle dekretu prezidenta republiky č. 5/1945 Sb. v družstvu zavedena dočasná národní správa a dočasným správcem byl jmenován Karel Královec, účetní družstva. Ten podle zákona svolal mimořádnou valnou hromadu, na které byla provedena volba nové správní rady a výmaz německého názvu firmy. Předsedou družstva byl zvolen opět JUDr. Karel Urbanec. Následující tři

roky se pak na doporučení Všeobecného družstevního svazu nekonal valné hromady.

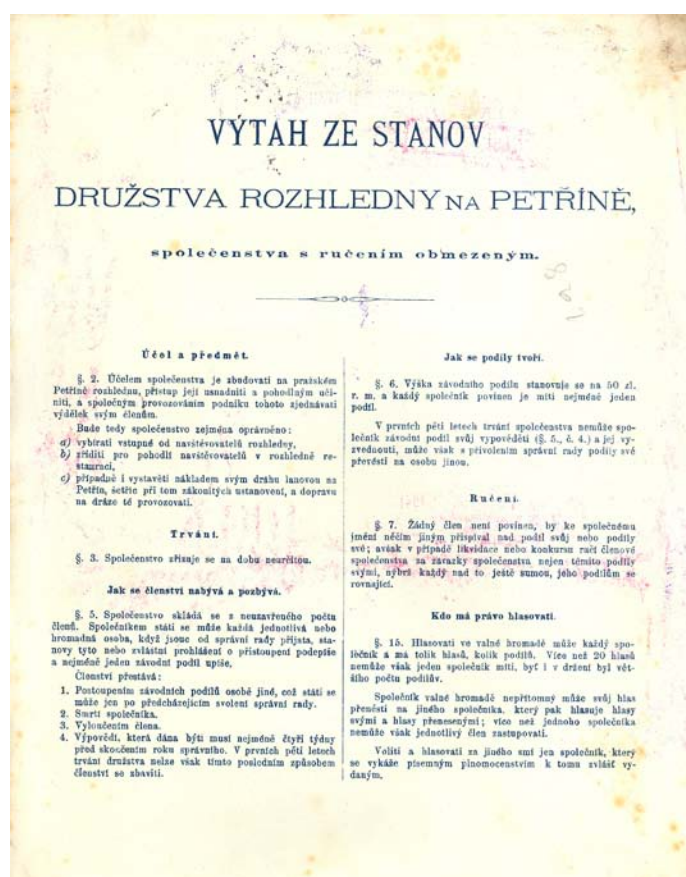
V roce 1948 se z rozhledny uskutečnil první zkušební televizní přenos. Rozhledna se však dostala do úvah o začlenění do komunální sféry. Ústřední národní výbor informoval vedení družstva o možnostech a formě převzetí rozhledny do správy města Prahy. Přes ujištění o „dožití“ družstva do roku 1956 došlo brzy ke změně. Důvodem byl vyšší státní zájem. Hospodářský referát ÚNV hl. m. Prahy vydal ve středu 21. ledna 1953 výměr, kterým na návrh Ústřední rady družstev zrušil družstvo a nařídil jeho okamžitou likvidaci. Již 24. ledna 1953 byl proveden zápis likvidace v rejstříku. V roce 1956 byla lik-

vidátory ÚRD podána žádost o vymazání družstva z rejstříku, což se stalo 3. března 1956. Je paradoxní, že právě na tento rok bylo i původně plánováno činnost družstva ukončit.

Pro úplnost uvádíme ještě několik významnějších dat ze „života“ rozhledny a lanovky po roce 1953. Od roku 1953 bylo zahájeno pravidelné televizní vysílání a byl zde v činnosti televizní vysílač. Jako vysílač sloužila rozhledna 40 let, než ji nahradila Žižkovská věž. O rozhlednu jako takovou nebylo příliš pečováno, a tak byla v roce 1979 z důvodu havarijního stavu tubusu pro veřejnost uzavřena. Znovu byla zpřístupněna v až roce 1991 zásluhou organizátorů Všeobecné československé výstavy. V letech 2000–2001 byla provedena nutná rekonstrukce

a v březnu 2002 byla znovu otevřena. Také osud lanové dráhy byl strastiplný. V roce 1965 došlo vlivem dešťů k rozsáhlým sesuvům půdy, které způsobily uzavření lanové dráhy. Teprve v roce 1981 byla provedena sanace celého petřínského svahu a o 2 roky později zahájena stavba nové trati lanovky, na které byl zahájen provoz v roce 1985 při příležitosti konání VI. československé spartakiády.

Použité publikace a dokumenty:
Rudolf Piša, 125 let mladší a menší sestřičky, Věstník MCP č. 8/2016
Lanovkou opět na Petřín, Dopravní podnik, Praha 1985
Diplomová práce Jitky Hlávkové: Investiční výstavba českých družstev na přelomu 19. a 20. století

Výťah ze stanov Družstva rozhledny na Petříně

Podílní list Družstva rozhledny na Petříně

muzeum družstevnictví

TRVALÁ EXPOZICE VÝVOJE
DRUŽSTEVNICTVÍ NA ÚZEMÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Cca 300 exponátů rozličného charakteru (archivních dokumentů, fotografií, tiskovin, brožur i hmotných exponátů) přehledně dokladuje vznik, vývoj a proměny, kterými prošlo české družstevnictví od roku 1847 do současnosti.

Adresa:

Těšnov 5, 110 01 Praha 1

Otvírací doba:

Pondělí–čtvrtek 9:00–15:00 hod.

Pátek 9:00–13:00 hod.

doporučujeme návštěvu
předem zajistit telefonicky

Kontakt:

tel.: 224 805 241

(vedoucí muzea Mgr. V. Vávrová)

e-mail: vavrova@dacr.cz

SVAZ ČESKÝCH A MORAVSKÝCH BYTOVÝCH DRUŽSTEV

Reprezentuje 40 let zkušeností se správou bytového fondu a 40 let práce ve prospěch bytových družstev. Družstevní bydlení je významným prvkem sektoru bydlení nejenom v ČR, ale i v celé Evropě. V ČR má družstevní bydlení mnohaletou tradici, jejíž kořeny sahají až do období před první světovou válkou.

SVAZ ČESKÝCH A MORAVSKÝCH SPOTŘEBNÍCH DRUŽSTEV

Je členem skupiny COOP, což je obchodní značka spotřebních družstev. V České republice je členem skupiny 59 spotřebních družstev provozujících téměř 3 000 prodejen. Skupina COOP tak disponuje největší maloobchodní sítí prodejen v České republice. Vážíme si svých zákazníků a jsme s nimi v každodenním kontaktu. Místo, kde působíme, je pro nás důležité, součástí života regionů jsme již dlouhá léta.

SVAZ ČESKÝCH A MORAVSKÝCH VÝROBNÍCH DRUŽSTEV

Hájí zájmy svých členských družstev, která jsou nedílnou součástí českého podnikatelského sektoru. Jedním z jejich charakteristických prvků je trvalá inovace výrobků ve všech 16 odvětvích působení výrobních družstev. Dalším znakem je vysoká kvalita a konkurenceschopnost výrobků družstev sdružených v SČMVD. Svými aktivitami podporuje integraci osob se zdravotním postižením.

ZEMĚDĚLSKÝ SVAZ ČESKÉ REPUBLIKY

Sdružuje družstva a obchodní společnosti působící v sektoru zemědělství. Podporuje rozvoj moderních forem zemědělského podnikání. Praxe prokazuje, že zemědělská a odbytová družstva jsou nedílnou součástí podnikání na venkově. Družstevní podnikání v zemědělském sektoru je významnou tradiční formou podnikání ve světě i v ČR.

www.scmdbd.cz

SKUPINA COOP
www.scmstd.cz

www.scmvd.cz

www.zscr.cz

DRUŽSTEVNÍ ASOCIACE ČESKÉ REPUBLIKY

Je střežovou organizací českého družstevnictví. Družstevní Asociace České republiky jako koordinační centrum českého a moravského družstevnictví reprezentuje zájmy družstevnictví vůči zákonodárné a výkonné státní moci a na veřejnosti. Ve vztahu ke svým členským organizacím zabezpečuje poradenskou činnost, legislativní iniciativu a koordinuje postupy ve věcech společného zájmu. V jednotlivých oblastech mezinárodních vztahů prosazuje zájmy družstevnictví v zahraničí. Jejimi členy jsou čtyři sektorové družstevní svazy.

www.dacr.cz